

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

โดย

นายสุทัศน์ สุขสีลล้าเลิศ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

นายสุเมธ หงษ์สาขุม นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ

สำนักงานเกษตรอำเภอทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

กรมส่งเสริมการเกษตร

พ.ศ. 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2) แหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน และ 5) แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 30 ราย โดยสัมภาษณ์เกษตรกรทุกราย เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.7 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 7.57 ปี มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 4.97 ไร่ เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง และเกษตรกรส่วนใหญ่จำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางหรือล้ง 2) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในระดับมากจากแหล่งความรู้จากการฝึกอบรม 3) เกษตรกรส่วนใหญ่พบการระบาดของโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในระดับมากที่สุดและเลือกวิธีการป้องกันกำจัดโดยการจัดทำร่องระบายน้ำภายในแปลง 4) เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในระดับปานกลาง มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ และความรู้เพื่อเพิ่มบทบาทในการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนสู่เกษตรกรผ่านการฝึกอบรมโดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและวิธีการที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การจัดการโรครากเน่าและโคนเน่า, ทุเรียน, โรครากเน่าและโคนเน่า

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญศิริวรรณ หวังดี ดร. ณัฏฐา พลเสน ดร. ภัทร ศักดิ์เพชร นายวิศรุต ต้อยศักดิ์ และนายสุเมธ หงส์สาขุม (พี่เลี้ยงวิจัย) ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ติดตาม ช่วยเหลือและตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่องในการทำงานวิจัยฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณเกษตรกรศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความร่วมมือตอบ แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

12 พฤศจิกายน 2567

สุทัศน์ สุขสีลล้ำเลิศ

1. บทนำ

ทุเรียน (Durian) เป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของประเทศไทย เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องศัตรูพืชของทุเรียนเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ระยะแรกของการปลูกลงจนกระทั่งเก็บผลผลิต ศัตรูพืชของทุเรียนที่สำคัญและพบส่วนมากได้แก่ โรครากเน่าและโคนเน่า โรคผลเน่า โรคใบติดหรือใบไหม้ โรคราสีชมพู โรคราแป้ง โรคแอนแทรคโนส โรคใบจุด โรคใบจุดสาหร่าย โรคราดำ หนอนเจาะเมล็ดทุเรียน เพลี้ยไก่แจ้ ทุเรียน เพลี้ยไฟพริก มอดเจาะลำต้น ตัวหนอนยาวเจาะลำต้น เพลี้ยหอยเกล็ดทุเรียน ไรแดงแอฟริกัน รวมถึงกระรอก เป็นต้น (กรมวิชาการเกษตร, 2562)

โรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนเกิดจากเชื้อรา *Phytophthora palmivora*. เจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูงและการระบายน้ำภายในแปลงที่ไม่ดี นอกจากนี้ปัจจัยต่าง ๆ เช่น การปลูกซ้ำในพื้นที่เดิม การบำรุงรักษาที่ไม่เหมาะสม และการจัดการโรคโดยใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการเกิดโรค ส่งผลกระทบต่อการผลิตทุเรียนภายในประเทศไทย โรคนี้ไม่เพียงทำให้ผลผลิตลดลง แต่ยังส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรและความยั่งยืนของอุตสาหกรรมทุเรียนภายในประเทศ (มณีรัตน์ คูหาพิทักษ์ธรรม, 2561) สำหรับการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าของทุเรียนที่นิยมใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) เนื่องจากเป็นวิธีการควบคุมหลาย ๆ วิธีรวมกันอย่างสอดคล้อง โดยใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเหมาะสมและสามารถเป็นแนวทางให้เกษตรกรนำมาปรับใช้ในการผลิตทุเรียนที่ยั่งยืนในอนาคต (กรมวิชาการเกษตร, 2562)

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จัดตั้งเมื่อปี 2559 มีสมาชิกศูนย์จำนวน 30 ราย โดยมียางพารา เป็นพืชที่เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้ แก้ไขปัญหาและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชภายในตำบล ปัจจุบันวิถีของเกษตรกรเปลี่ยนแปลง โดยปรับเปลี่ยนพื้นที่จากยางพาราเป็นทุเรียน เนื่องจากทุเรียนเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มรายได้มากกว่ายางพารา และลดความเสี่ยงจากราคายางผันผวน สำนักงานเกษตรอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จึงปรับเปลี่ยนทุเรียนเป็นพืชศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้ แก้ไขปัญหาและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชภายในตำบลตั้งตั้งแต่ปี 2567 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567) แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาการปลูกทุเรียนของเกษตรกร ประสบปัญหาด้านศัตรูพืชของทุเรียนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ส่งผลกระทบต่อผลผลิตได้รับความเสียหายจำนวนมาก รวมถึงต้นทุเรียนมีอาการทรุดโทรม และยืนต้นตาย ทำให้เกษตรกรจึงจำเป็นต้องเพิ่มต้นทุนการผลิตทุเรียนสูงกว่าเดิม

จากเหตุผลข้างต้นโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการผลิตทุเรียน โดยหากยังมีการดำเนินการหรือมีสถานการณ์เช่นนี้ต่อไป อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร ผลผลิต

ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของเกษตรกรที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 2.2 เพื่อศึกษาแหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน
- 2.5 เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 ด้านเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถส่งเสริมการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3.2 ด้านประชากรเป้าหมาย เกษตรกรสามารถยอมรับแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนและสามารถนำไปต่อยอดได้
- 3.3 ด้านหน่วยงาน เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนมาเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนให้เหมาะสมกับพื้นที่ และพัฒนาด้านการเกษตร

4. วิธีการวิจัย

- 4.1 ประชากร ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งหมด 30 ราย
- 4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 2 แหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ตอนที่ 5 แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอกองคา จันทบุรี มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 2) เพื่อศึกษาแหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน 4) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน และ 5) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ผลการวิจัยดังนี้

5.1 สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

5.1.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 40 เป็นเพศชาย

5.1.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 30.00 มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 26.67 มีอายุระหว่าง 51 – 55 ปี ร้อยละ 13.33 มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี อายุระหว่าง 46 – 50 ปี อายุระหว่าง 56 – 60 ปี และร้อยละ 3.33 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ตามลำดับ มีอายุสูงสุด 68 ปี มีอายุต่ำสุด 29 ปี และมีอายุเฉลี่ย 53.7 ปี และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.30

5.1.1.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.67 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 20.00 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 16.67 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 6.67 จบปริญญาตรี และร้อยละ 3.33 จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น และปริญญาโท ตามลำดับ

5.1.1.4 ประสบการณ์ในการปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.00 มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนระหว่าง 6 – 10 ปี ร้อยละ 16.67 มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี ร้อยละ 10.00 มีประสบการณ์การปลูกทุเรียน 11 – 15 ปี และร้อยละ 3.33

มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนสูงสุด 20 ปี มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนต่ำสุด 1 ปี ค่าเฉลี่ยประสบการณ์การปลูกทุเรียน 7.57 ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 83.68

5.1.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.67 มีสมาชิกในครัวเรือน 2 คน รองลงมาร้อยละ 33.33 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 คน และร้อยละ 10.00 มีสมาชิกครัวเรือน 3 และ 4 คน ตามลำดับ มีสมาชิกครัวเรือนสูงสุด 7 คน มีสมาชิกครัวเรือนน้อยสุด 2 คน มีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.13 คน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.31

5.1.1.6 การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.00 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และร้อยละ 30.00 มีตำแหน่งทางสังคม โดยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 23.33 เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาร้อยละ 3.33 มีตำแหน่งเป็นสมาชิกเทศบาล และมีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตามลำดับ

5.1.1.7 การเข้ารับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.33 ไม่เคยเข้ารับการอบรม และ ร้อยละ 36.67 เคยเข้ารับการอบรม

5.1.1.8 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน พบว่า ร้อยละ 66.67 ของเกษตรกรมีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่พบมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 16.67 มีแรงงานภาคการเกษตรจำนวน 3 คน ร้อยละ 10.00 มีแรงงานภาคการเกษตรจำนวน 1 คน ร้อยละ 6.67 มีแรงงานภาคการเกษตรจำนวน 4 คน ตามลำดับ โดยจำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนมีค่าสูงสุด 4 คน และต่ำสุด 1 คน ค่าเฉลี่ยแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน 2.2 คน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71

5.1.1.9 จำนวนแรงงานที่จ้าง พบว่า ร้อยละ 33.33 ของเกษตรกรไม่ได้จ้างแรงงานภาคการเกษตร รองลงมาร้อยละ 30.00 จ้างแรงงานจำนวน 1 หรือ 2 คน ร้อยละ 3.33 จ้างแรงงานจำนวน 3 และ 4 คน ตามลำดับ มีจำนวนแรงงานที่จ้างมีค่าสูงสุด 4 คน และต่ำสุดคือ ไม่ได้จ้างแรงงาน ค่าเฉลี่ยการจ้างแรงงาน 1.1 คน และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04

5.1.1.10 พื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า ร้อยละ 80.00 เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนระหว่าง 1 – 5 ไร่ รองลงมาร้อยละ 13.33 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนระหว่าง 11 – 15 ไร่ ร้อยละ 6.67 มีพื้นที่ปลูกทุเรียนระหว่าง 1 – 5 ไร่ ส่วนด้านสิทธิการถือครองที่ดิน ร้อยละ 66.67 เป็นพื้นที่ของตนเองแต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน รองลงมาร้อยละ 30.00 เป็นพื้นที่ของตนเองโดยมีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดส.ป.ก. ร้อยละ 1.33 เป็นพื้นที่เช่าจากผู้อื่น ตามลำดับ สำหรับจำนวนพื้นที่ปลูกทุเรียนสูงสุดคือ 14 ไร่ ขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียนต่ำสุด 1 ไร่ ค่าเฉลี่ยพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ที่ 4.97 ไร่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.16

5.1.1.11 รายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 50.00 เกษตรกร มีรายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท/ไร่/ปี รองลงมาร้อยละ 33.33 มีรายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 13.33 มีรายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนอยู่ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 3.33 มีรายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนอยู่ระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท/ไร่/ปี ตามลำดับ สำหรับรายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนสูงสุดอยู่ที่ 226,800 บาท/ไร่/ปี รายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนต่ำสุดอยู่ที่ 25,000 บาท/ไร่/ปี รายจ่ายของครั้วเรือนจากการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 75,882 บาท/ไร่/ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายจ่ายอยู่ที่ 43,696 บาท

5.1.1.12 รายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 50.00 เกษตรกร มีรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียนระหว่าง 150,001 – 200,000 บาท/ไร่/ปี รองลงมาร้อยละ 33.33 ไม่มีรายได้จากการผลิตทุเรียน ร้อยละ 10.00 มีรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียนระหว่าง 100,001 – 150,000 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 10.00 มีรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียนระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท/ไร่/ปี และ 200,001 – 500,000 บาท/ไร่/ปี ร้อยละ 3.33 มีรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียน ตั้งแต่ 150,001 บาท/ไร่/ปี ขึ้นไป มีรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียนสูงสุด 504,000 บาท/ไร่/ปี รายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียนต่ำสุดคือ ไม่มีรายได้เนื่องจากไม่มีผลผลิต ค่าเฉลี่ยรายได้ของครั้วเรือนในการผลิตทุเรียน 182,493 บาท/ไร่/ปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรายได้ 116,520 บาท ตามลำดับ

5.1.1.13 ผลผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 23.33 เกษตรกรมีผลผลิตทุเรียน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1,000 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 16.67 มีผลผลิตทุเรียนระหว่าง 1,401 – 1,600 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 13.33 ยังไม่มีผลผลิต ร้อยละ 10.00 มีผลผลิตทุเรียนอยู่ระหว่าง 1,601 – 1,700 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 6.67 มีผลผลิตทุเรียนอยู่ระหว่าง 1,001 – 1,200 กิโลกรัมต่อไร่ และ 1,201 – 1,400 กิโลกรัมต่อไร่ มีผลผลิตทุเรียนสูงสุด 2,800 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตทุเรียนต่ำสุดคือ ไม่มีผลผลิต ค่าเฉลี่ยผลผลิตทุเรียนอยู่ที่ 1,292 กิโลกรัมต่อไร่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลผลิตทุเรียน 748.61 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ

5.1.1.14 ราคาขายผลผลิตทุเรียน พบว่า ร้อยละ 56.67 ขายผลผลิตทุเรียนราคา 130 บาทต่อกิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 13.33 ขายผลผลิตทุเรียนราคา 140 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 13.33 ยังไม่มีผลผลิต ร้อยละ 13.33 ขายผลผลิตทุเรียนราคามากกว่า 140 บาทต่อกิโลกรัม และร้อยละ 3.33 ขายผลผลิตทุเรียนราคา 120 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ มีราคาขายผลผลิตทุเรียนสูงสุด 180 บาทต่อ

กิโลกรัม ราคาขายผลผลิตทุเรียนต่ำสุดคือ 0 บาท เนื่องจากยังไม่มีผลผลิต ราคาขายเฉลี่ยอยู่ที่ 120.33 บาทต่อกิโลกรัม ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของราคาขายทุเรียน 50.96 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ

5.1.2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร

5.1.2.1 ลักษณะพื้นที่ปลูก พบว่า เกษตรกรทุกราย ใช้พื้นที่การปลูกทุเรียนเป็นที่ดอน

5.1.2.2 ลักษณะดินที่ปลูก พบว่า เกษตรกรทุกรายมีลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย

5.1.2.3 การเตรียมดิน พบว่า โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.33 เกษตรกรไม่ได้ทำการยกร่องสำหรับการปลูกทุเรียน รองลงมาร้อยละ 16.67 เกษตรกรเลือกที่จะยกร่องในการปลูกทุเรียนตามลำดับ

5.1.2.4 ระยะการปลูก พบว่า ร้อยละ 83.33 เกษตรกรเลือกใช้ระบบการปลูกทุเรียนแบบ แถวกว้างตันชิด (Hedge Row System) ซึ่งเป็นการปลูกทุเรียนในแนวแถวที่มีระยะห่างระหว่างต้นใกล้เคียง รองลงมา ร้อยละ 16.67 ปลูกทุเรียนโดยใช้ระยะห่างแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสามเหลี่ยมด้านเท่า ระยะปลูก 8-10 เมตร ตามลำดับ

5.1.2.5 พันธุ์ทุเรียน พบว่า เกษตรกรทุกราย (ร้อยละ 100) ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง และแซมพันธุ์อื่นภายในแปลง ได้แก่ พันธุ์ก้านยาว พันธุ์พวงมณี พันธุ์ทองลิ้นจี่ พันธุ์ชะนี พันธุ์จันทบุรี และพันธุ์กระดุมทอง ประมาณ 3 ต้น คิดเป็นร้อยละ 10.000 ตามลำดับ

5.1.2.6 แหล่งน้ำที่ใช้ พบว่า เกษตรกรทุกราย (ร้อยละ 100) ใช้น้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักในการปลูกทุเรียน รองลงมาร้อยละ 66.67 ใช้น้ำบาดาลเป็นแหล่งน้ำเสริม และร้อยละ 50.00 ใช้น้ำจากห้วยสาธารณะ ตามลำดับ

5.1.2.7 การใส่ปุ๋ย พบว่า เกษตรกรทุกคน (ร้อยละ 100) ใช้ ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยพืชสด รองลงมาร้อยละ 56.67 ใช้ปุ๋ยคอก และร้อยละ 26.67 ใช้ ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ตามลำดับ

5.1.2.8 การตัดแต่งกิ่ง พบว่า เกษตรกรทุกคน (ร้อยละ 100) ตัดแต่งกิ่งทุเรียน

5.1.2.9 ระยะเวลาการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรทุกคน (ร้อยละ 100) ระยะเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิตทุเรียนอยู่ระหว่าง 120 – 150 วัน รองลงมา ร้อยละ 10.00 มีระยะเวลาการเก็บเกี่ยวในช่วง 90 – 100 วัน และ 105 – 110 วัน ตามลำดับ

5.1.2.10 การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า ร้อยละ 83.33 ของเกษตรกรเลือกที่จะจัดการหลังการเก็บเกี่ยวโดยการขายทุเรียนให้พ่อค้าคนกลางหรือล้ง ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการจำหน่ายผลผลิต รองลงมาคือ ร้อยละ 20.00 ขายทุเรียน ภายในท้องถิ่นหรือออนไลน์ ร้อยละ 13.33 ยังไม่มีผลผลิตทุเรียนที่เก็บเกี่ยวและ ร้อยละ 6.67 จัดการทุเรียนหลังการเก็บเกี่ยวผ่านกลุ่มสมาชิกตามลำดับ

5.2 แหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ผลการศึกษาแหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งความรู้และมีระดับความรู้ในระดับมาก

5.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ผลการศึกษาความคิดเห็นระดับการพบการระบาดของโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การระบาดของโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และเกษตรกรแสดงความคิดเห็นระดับความสำคัญของโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีการสำรวจติดตามสถานการณ์โรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนทุก ๆ 30 วัน ร้อยละ 70.00 มีการสำรวจติดตามสถานการณ์โรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนมากกว่า 30 วันขึ้นไป ร้อยละ 20.00 และมีการสำรวจติดตามสถานการณ์โรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนทุก ๆ 15 วัน ร้อยละ 3.33 ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรมีวิธีการกำจัดโรคดังนี้ เกษตรกรทุกรายจัดทำร่องระบายน้ำ ร่องลงมาร้อยละ 90.00 เกษตรกรเลือกวิธีตัดแต่งส่วนที่เป็นโรคและเผาทำลาย ร้อยละ 70.00 เกษตรกรใช้สารเคมี เมตาแลกซิล และฟอสอีทิล อะลูมิเนียม ร้อยละ 60.00 เกษตรกรเลือกใช้การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. และร้อยละ 30.00 เกษตรกรเลือกใช้วิธีไถดินและปรับค่าความเป็นกรดและด่างตามลำดับ

5.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

5.4.1 ปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ผลการศึกษาปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ประเด็น คือ การปรับสภาพดิน (ค่าเฉลี่ย 4.03) และการตัดแต่งทรงพุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.84) มีระดับปัญหามานกลาง จำนวน 2 ประเด็น คือ การใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสลิวันรีซีมี (ค่าเฉลี่ย 2.88) และการใช้แบคทีเรีย *Bacillus subtilis* (ค่าเฉลี่ย 2.86) มีระดับ

ปัญหาระดับน้อย จำนวน 3 ประเด็น คือ การใช้สารเคมี (ค่าเฉลี่ย 2.18) การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. (ค่าเฉลี่ย 2.09) การให้การสนับสนุนจากภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย 1.98) ตามลำดับ

5.4.2 ข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เกษตรกรเสนอให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนความรู้ งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ ในเรื่องการตัดแต่งทรงพุ่ม การปรับสภาพดิน การใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสตรีนอร์ม และ การใช้สารเคมี สำหรับการใส่แบคทีเรีย *B. subtilis* การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. พบว่า เกษตรกรเสนอให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ชนิดผงเพื่อการใช้งานที่ง่าย

5.5 แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี มีขั้นตอนดังนี้

5.5.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการร่วมกันสร้างการรับรู้สู่เกษตรกร เช่น การฝึกอบรม

5.5.2 ฝึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยการจัดทำแปลงเรียนรู้ตามระบบโรงเรียนเกษตรกรอย่างน้อย 1 จุดภายใต้ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนโดยมีนักส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยง

5.5.3 แลกเปลี่ยนความรู้ได้แก่ ประชุมกลุ่มอย่างน้อยเดือนละครั้ง สร้างกลุ่มไลน์ สร้างสื่อที่เข้าใจง่าย เช่น แผ่นพับ วิดีโอ เป็นต้น

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาศาสนาการณัศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี

6.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 53.7 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์การปลูกทุเรียนเฉลี่ย 7.57 ปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.13 คน ร้อยละ 70.00 ไม่มีตำแหน่งทางสังคมและเป็นสมาชิกลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 63.33 ไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน มีแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน มีแรงงานที่จ้างเฉลี่ย 1.1 คน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 4.97 ไร่ มีรายจ่ายของครัวเรือนจากการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 75,882 บาท

ต่อไร่ มีรายได้ของครัวเรือนในการผลิตทุเรียน 182,493 บาทต่อไร่ มีผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 1,292 กิโลกรัมต่อไร่ โดยขายทุเรียนราคาเฉลี่ย 120.33 บาทต่อกิโลกรัม

6.1.2 สภาพการผลิตทุเรียนของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนในพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นที่ดอนและดินร่วนปนทราย โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 ปลูกทุเรียนไม่ได้ยกทรง ร้อยละ 83.33 ระยะเวลาการปลูกแบบแถวกว้างต้นชิด โดยเกษตรกรทุกรายปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง และบางแปลงแซมทุเรียนสายพันธุ์อื่นจำนวน 2 - 3 ต้น ได้แก่ พันธุ์ก้านยาว พันธุ์พวงมณี พันธุ์ทองลิ้นจี่ พันธุ์ชะนี พันธุ์จันทบุรี และพันธุ์กระดุมทอง ร้อยละ 66.67 ขุดบ่อน้ำตื้น และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 83.33 ขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางหรือล้ง

6.2 ผลการศึกษาแหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มมากที่สุดเฉลี่ย 4.09 รองลงมาจากสื่อมวลชนเฉลี่ย 3.85 และจากสื่อบุคคลเฉลี่ย 3.50 ตามลำดับ และพบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในระดับมาก

6.3 ผลการศึกษาค้นคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาด ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พบการระบาดระดับมากที่สุดเฉลี่ย 4.43 ให้ความสำคัญระดับมากเฉลี่ย 3.93 และมีวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในเรื่องการสำรวจติดตามสถานการณ์ภายในแปลงทุก ๆ 30 วัน มากที่สุด (ร้อยละ 70.00) และมีวิธีการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนที่เกษตรกรปฏิบัติมากที่สุด (ร้อยละ 90.00) ได้แก่ การตัดแต่งส่วนที่เป็นโรค และส่วนที่ร่วงหล่นอยู่บริเวณสวนไปเผาทำลาย

6.4 ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

6.4.1 ปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ผลการศึกษาปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน (ตารางที่ 1) พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาระดับมากในด้านการ ปรับสภาพดิน ด้านการตัดแต่งทรงพุ่ม ปัญหาระดับปานกลางในด้านการใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสีรินรีดมี ด้านการใช้แบคทีเรีย *B. subtilis* และปัญหาระดับน้อยในด้านการใช้สารเคมี ด้านการใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. และด้านการให้การสนับสนุนจากภาครัฐ ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ระดับปัญหาเกี่ยวกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

ประเด็นปัญหา	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	อันดับ
การปรับสภาพดิน	4.03	มาก	1
การตัดแต่งทรงพุ่ม	3.84	มาก	2
การใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสตรีนรัศมี	2.88	ปานกลาง	3
การใช้แบคทีเรีย <i>Bacillus subtilis</i>	2.86	ปานกลาง	4
การใช้สารเคมี	2.18	น้อย	5
การใช้เชื้อรา <i>Trichoderma</i> spp.	2.09	น้อย	6
การให้การสนับสนุนจากภาครัฐ	1.98	น้อย	7

6.4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นข้อเสนอแนะด้านการตัดแต่งทรงพุ่ม ประเด็นข้อเสนอแนะด้านการปรับสภาพดิน ประเด็นข้อเสนอแนะการใช้สารเคมี และประเด็นข้อเสนอแนะด้านสารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสตรีนรัศมี เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ เงินทุน เครื่องมือและอุปกรณ์ และสนับสนุนความรู้ สำหรับประเด็นข้อเสนอแนะด้านการใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. และการใช้เชื้อแบคทีเรีย *B. subtilis* เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ชนิดผงเพื่อการใช้งานที่สะดวก

6.5 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอดงพญาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้กำหนดแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนโดยการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างการรับรู้และวิธีการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าสู่เกษตรกร ผ่านการฝึกอบรม และการปฏิบัติจริงจากแปลงเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลปลูกทุเรียน โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมตามโรงเรียนเกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและวิธีการที่เหมาะสม พร้อมทั้งเน้นการใช้สื่อแผ่นพับและคู่มือที่ง่ายต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านกลุ่มไลน์

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สถานการณ์ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

7.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60 เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564 : 106) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอนองหญ้าไซ จังหวัด

สุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.00 แตกต่างจาก ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 97) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของ เกษตรกรในจังหวัดชุมพร พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 72.3 อาจเนื่องมาจากพื้นที่และความแตกต่างของประชากร

7.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 53.7 ใกล้เคียงกับ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564 : 106) พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 55.93 ปี แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุในวัยกลางคน ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตรแต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล

7.1.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.67 จบการการศึกษาประถมศึกษา สอดคล้องกับชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564 : 103) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.0 จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา ซึ่งแตกต่างจากสรารุช ชลหาญ (2563 : 85) ศึกษาการส่งเสริมการผลิตทุเรียนพื้นเมือง คุณภาพในจังหวัดภูเก็ต พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.9 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจเนื่องมาจาก ความแตกต่างประชากร

7.1.4 ประสบการณ์การปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกทุเรียนเฉลี่ย 7.57 ปี เนื่องจากเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสหกรณ์นิคม อำเภोधงมาภูมิจังหวัด กาญจนบุรี ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากยางพาราทำให้ประสบการณ์การปลูกทุเรียนในภาพรวมอาจจะยังน้อย ซึ่งแตกต่างจาก สรารุช ชลหาญ (2563 : 85) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์การปลูกทุเรียนพื้นเมือง คุณภาพเฉลี่ย 12.56 ปี

7.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.13 คน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564 : 106) พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.08 คน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันจำนวนสมาชิกในครัวเรือนค่อนข้าง น้อยประมาณ 1 - 3 คน

7.1.6 การดำรงตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70.00 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม สอดคล้องกับ สรารุช ชลหาญ (2563 : 85) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69.5 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม จึงทำให้ เกษตรกรมีเวลาในการประกอบอาชีพเกษตรกรอย่างเต็มที่

7.1.7 สมาชิกกลุ่มองค์กรที่เกี่ยวกับการเกษตร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 70 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. เนื่องจากเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรและปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำจึงเป็นแรงดึงดูดของ เกษตรกรแตกต่างกับ ชัยวัฒน์ อุยานันท์ (2564 : 107) พบว่า เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 100.00 เป็นสมาชิกกลุ่มสถาบันเกษตรกร รองลงมาร้อยละ 60.00 เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. และ สรารุช

ชลหาญ (2563 : 86) พบว่า เกษตรกรเป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ทุเรียน ร้อยละ 43.8 รองลงมา เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรร้อยละ 29.5

7.1.8 การเข้ารับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.33 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่า ทุเรียน อาจเนื่องมาจากช่วงเวลาที่มีการจัดอบรมเกษตรกรไม่สะดวกอบรม อาจติดภารกิจทำการเกษตร

7.1.9 จำนวนแรงงานภาคการเกษตรในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานภาค การเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน ซึ่งใกล้เคียงกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกร ทำสวนทุเรียนมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.61 คน อาจเนื่องมาจากปัจจุบันจำนวนสมาชิก ในครัวเรือนค่อนข้างน้อยประมาณ 1-3 คน และลูกหลานทำงานนอกภาคการเกษตร

7.1.10 จำนวนแรงงานที่จ้าง พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานที่จ้าง เฉลี่ย 1.1 คน ซึ่งใกล้เคียงกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรทำสวนทุเรียนมีจำนวนแรงงานที่จ้าง เฉลี่ย 1.24 คน

7.1.11 พื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 4.97 ไร่ เนื่องจากเกษตรกร สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอกองคา จันทบุรี เพิ่งเริ่มปลูก ทุเรียนมาเมื่อไม่กี่ปีซึ่งแตกต่างจาก ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียน เฉลี่ย 18.07 ไร่

7.1.12 รายจ่ายของครัวเรือนจากการผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายของครัวเรือนจาก การผลิตทุเรียนเฉลี่ย 75,882 บาทต่อไร่ ซึ่งแตกต่างจาก ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรใช้ต้นทุนในการผลิตทุเรียนเฉลี่ย 17,605.33 บาทต่อไร่ อาจเนื่องมาจากประสบการณ์และ ความแตกต่างของประชากร

7.1.13 รายได้ของครัวเรือนในการผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนในการ ผลิตทุเรียนเฉลี่ย 182,493 บาทต่อไร่ ที่คาดว่าเพียงพอต่อการดำรงชีพของเกษตรกร

7.1.14 ผลผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 1,292 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งต่างจาก ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,155.85 กิโลกรัมต่อไร่ และ สราวุธ ชลหาญ (2563 : 86) พบว่า เกษตรกรปลูกทุเรียนได้ผลผลิตเฉลี่ย 454.95 กิโลกรัมต่อไร่ อาจเนื่องมาจากประสบการณ์และความแตกต่างของประชากร

7.1.15 ราคาขายผลผลิตทุเรียน พบว่า เกษตรกรขายผลผลิตทุเรียน เฉลี่ย 120.33 บาท เนื่องจาก เกษตรกรปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองและเป็นที่ต้องการของตลาดซึ่งแตกต่างจาก สราวุธ

ชลหาญ (2563 : 86) พบว่า เกษตรกรขายทุเรียนผลผลิตเฉลี่ย 52.14 บาท อาจเนื่องมาจากพันธุ์ไม่ใช่เป็นที่ต้องการของตลาด

7.1.16 การเตรียมพื้นที่ปลูกทุเรียน พบว่า เกษตรกรทุกรายลักษณะพื้นที่ปลูกทุเรียนเป็นที่ดินที่มีดินร่วนปนทราย ซึ่งแตกต่างกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 43.8 ปลูกทุเรียนเป็นที่ราบที่มีดินร่วนปนดินเหนียว แสดงให้เห็นว่าดินที่ปลูกควรเป็นดินร่วนเพื่อป้องกันน้ำขัง และชักนำให้เกิดโรคตามมา และอาจเนื่องมาจากความแตกต่างของพื้นที่

7.1.17 การวางแผนการปลูก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 83.33 ปลูกทุเรียนไม่ได้ยกร่อง และปลูกระบบแถวกว้างต้นชิด (Hedge row system) สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 98) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.4 ขุดหลุมปลูกทุเรียนโดยไม่ได้ยกร่อง รองลงมาร้อยละ 6.6 ปลูกทุเรียนโดยการยกร่อง แต่ในประเด็นระยะปลูก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 55.8 ปลูกทุเรียนระบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาด 8x8 เมตร

7.1.18 พันธุ์ทุเรียน พบว่า เกษตรกรทุกราย (ร้อยละ 100) ปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทอง สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 58) พบว่า เกษตรกรปลูกทุเรียนพันธุ์หมอนทองทุกราย (ร้อยละ 100.0) อาจเนื่องมาจากเป็นพันธุ์ที่ตลาดต้องการสูง

7.1.19 การดูแลรักษา พบว่า เกษตรกรทุกราย (ร้อยละ 100) อาศัยน้ำฝนเพื่อรดน้ำต้นทุเรียน รองลงมาร้อยละ 60.00 สร้างบ่อน้ำตื้นสำหรับสำรองน้ำไว้ใช้ และเกษตรกรทุกรายรดน้ำทุเรียนด้วยระบบสปริงเกอร์ แตกต่างจาก สราวุธ ชลหาญ (2563 : 87) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 91.4 อาศัยน้ำฝน รองลงมาอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 30.5 และไม่มีระบบให้น้ำ (อาศัยน้ำฝน) ร้อยละ 94.3 รองลงมาใช้สายยางให้น้ำทุเรียนร้อยละ 5.7

7.1.20 การเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรทุกราย มีช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิตในระหว่าง 120-150 วัน และเกษตรกร ร้อยละ 83.33 ขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางหรือล้ง อาจเนื่องมาจากเป็นพันธุ์ที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ช่วงเวลานั้นและการขายทุเรียนให้กับพ่อค้าคนกลางหรือล้งสามารถได้เงินที่รวดเร็วกว่าการขายปลีก

7.2 แหล่งความรู้และความรู้เกี่ยวกับโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนระดับมาก จากแหล่งความรู้ส่วนบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่กรมวิชาการเกษตร อินเทอร์เน็ต ผู้นำท้องถิ่น ญาติ/เพื่อน อาสาสมัครเกษตร และเจ้าหน้าที่เทศบาล (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 4.77, 4.20, 4.07, 3.60, 3.53, 2.63 และ 1.73 ตามลำดับ) จากแหล่งความรู้สื่อกลุ่ม ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการประชุม (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 4.53, 4.50 และ 3.23 ตามลำดับ) จากแหล่งความรู้สื่อมวลชน ได้แก่ เครือข่าย

สังคมออนไลน์ เครือข่ายสังคม ยูทูบ เครือข่ายสังคมเฟสบุ๊ค และโทรทัศน์ (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 4.73, 4.63, 4.60 และ 1.43 ตามลำดับ) ซึ่งแตกต่างจาก สราวุธ ชลหาญ (2563 : 88) พบว่า เกษตรกรได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จากแหล่งความรู้ส่วนบุคคล ได้แก่ เพื่อนบ้าน/เครือญาติ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน/ศูนย์วิจัย ประธานกลุ่ม/ผู้นำเกษตรกร/ผู้นำ และเจ้าหน้าที่ภาคเอกชนด้านการเกษตร (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.28, 3.10, 3.04, 2.92 และ 2.80 ตามลำดับ) จากแหล่งความรู้สื่อกลุ่มในระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาดูงาน การประชุม การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรม และการสัมมนา (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 2.96, 2.95, 2.93, 2.90 และ 2.79 ตามลำดับ) จากแหล่งความรู้สื่อมวลชนในระดับปานกลาง ได้แก่ สื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์/หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และวิทยุกระจายเสียง (ระดับความรู้ที่ได้รับเฉลี่ย 3.21, 2.76, 2.37, 2.33 และ 2.31 ตามลำดับ) แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญแหล่งความรู้ส่วนบุคคล แต่เกษตรกรยังมองว่าแหล่งความรู้จากสื่อมวลชน เช่น สื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ สามารถเข้าถึงความรู้ได้ง่าย

7.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการพบการระบาดของ ระดับความสำคัญ และวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่พบการระบาดของโรครากเน่าและโคนเน่าระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.43 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำคัญโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.93 และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ดังนี้ เกษตรกรร้อยละ 70.00 การสำรวจติดตามสถานการณ์ภายในแปลงทุก 30 วัน และมีวิธีการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ได้แก่ การจัดทำร่องระบายน้ำบริเวณสวนที่มีพื้นที่ต่ำเพื่อไม่ให้มีน้ำท่วมขัง ตัดแต่งส่วนที่เป็นโรค เช่น กิ่งแขนงเล็ก ใบ ดอก ผล และส่วนที่ร่วงหล่นอยู่บริเวณสวนไปเผาทำลาย การใช้สารเคมีเมตาแลกซิล ฟอสฟิธิล อะลูมิเนียม การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. การสางวิเคราะห์ดิน และปรับปรุงสภาพดินบริเวณต้นทุเรียนให้ค่าความเป็นกรดและด่างในช่วง 5.5 - 6.5 การใช้สารเคมีฟอสฟอรัส แอซิด ฉีดเข้าที่ลำต้นหรือกิ่งบริเวณเนื้อไม้ดีเพื่อปรับปรุงสภาพเซลล์ของเนื้อไม้ให้มีความทนทานต่อเชื้อรา *P. palmivora* การใช้เชื้อแบคทีเรีย *B. subtilis* การใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสตรีนทรัสมิ การใช้สารสกัดจากน้ำหมักเปลือกมังคุด เป็นต้น (ร้อยละที่เกษตรกรปฏิบัติในการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน 100, 90.00, 70.00, 60.00, 30.00, 10.00, 0.00, 0.00 และ 0.00 ตามลำดับ) แตกต่างจาก ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 100) พบว่า เกษตรกรมีการระบาดของโรครากเน่าและโคนเน่าในระดับน้อยและมีวิธีการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนโดยใช้สารเคมี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรคิดว่าการใช้สารเคมีเป็นวิธีที่เห็นผลอย่างรวดเร็ว และสามารถใช้ทุกโอกาสตามที่ต้องการเมื่อเทียบกับสารชีวภัณฑ์ที่มีข้อจำกัดในการใช้งาน

7.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน

7.4.1 ปัญหาการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน พบว่า โดยภาพรวมเกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นพบว่า เกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากในด้านการปรับสภาพดินและการตัดแต่งทรงพุ่ม (ระดับปัญหาเฉลี่ย 4.03 และ 3.84 ตามลำดับ) เกษตรกรมีระดับปัญหาระดับปานกลางในด้านการใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสีนํ้าเงิน และการใช้เชื้อแบคทีเรีย *B. subtilis* (ระดับปัญหาเฉลี่ย 2.88 และ 2.86 ตามลำดับ) เกษตรกรมีระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยในด้านการใช้สารเคมี การใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. และการให้การสนับสนุนจากภาครัฐ (ระดับปัญหาเฉลี่ย 2.18, 2.09 และ 1.98 ตามลำดับ) แตกต่างกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 101) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเรื่องการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในระดับน้อยโดยเกษตรกรยังขาดความรู้การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ส่งผลให้ผลผลิตไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้เกษตรกรยังขาดความรู้ป้องกันโรครากเน่าและโคนเน่าส่งผลให้เมื่อมีการระบาดของโรคทำให้เกษตรกรควบคุมโรคไม่ถูกวิธี

7.4.2 ข้อเสนอแนะการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาพบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นด้านการตัดแต่งทรงพุ่ม ประเด็นด้านการปรับสภาพดิน ประเด็นการใช้สารเคมี และประเด็นด้านการใช้สารสกัดจากเห็ดเรืองแสงสีนํ้าเงิน เกษตรกรเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณ เงินทุน เครื่องมือและอุปกรณ์ และสนับสนุนความรู้ สำหรับประเด็นด้านการใช้เชื้อรา *Trichoderma* spp. และประเด็นการใช้เชื้อแบคทีเรีย *B. subtilis* เกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนสารชีวภัณฑ์ชนิดผงเพื่อการใช้งานที่สะดวก สอดคล้องกับ ชฎารัตน์ พรหมศิลา (2562 : 101) พบว่า เกษตรกรต้องการให้หน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือในด้านต้นทุนการผลิต เช่น สารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคทุเรียน และความรู้ในประเด็นเทคโนโลยีการผลิตทุเรียนคุณภาพและการจัดการศัตรูพืช

7.5 แนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้กำหนดแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนโดยการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างการรับรู้และวิธีการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าสู่เกษตรกร ผ่านการฝึกอบรม และการปฏิบัติจริงจากแปลงเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลเพาะปลูกทุเรียน โดยใช้กระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมตามโรงเรียนเกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำและวิธีการที่เหมาะสม พร้อมทั้งเน้นการใช้สื่อแผ่นพับและคู่มือที่ง่ายต่อการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านกลุ่มไลน์

8. ข้อเสนอแนะ

8.1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียน

8.1.1.1 เกษตรกรควรนัดประชุมสมาชิกกลุ่มอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ร่วมกันแก้ไขปัญหาและติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชภายในกลุ่ม

8.1.1.2 เกษตรกรควรควบคุมโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนโดยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management : IPM) เนื่องจากการใช้วิธีใดวิธีหนึ่งอาจไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ในการป้องกันกำจัดโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียน ดังนั้นควรใช้หลายวิธี เช่น การดูแลรักษาต้นทุเรียน ให้แข็งแรง การตรวจแปลงทุเรียนทุกต้นอย่างสม่ำเสมอ การตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง การตรวจค่าพีเอชของ ดินทุกปีหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือก่อนเริ่มฤดูการผลิตใหม่ การใช้เชื้อปฏิปักษ์ยับยั้งเชื้อราสาเหตุของ โรคอย่างต่อเนื่องและใช้ในปริมาณเพียงพอ ในกรณีที่มีการระบาดของรุนแรงอาจใช้สารเคมีร่วมด้วย

8.1.1.3 เมื่อมีการจัดอบรมโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนเกษตรกรควรเข้าอบรม เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

8.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.1.2.1 หน่วยงานควรมีจัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการโรครากเน่า และโคนเน่าอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นในด้านที่เกษตรกรยังขาดความรู้ เช่น ตรวจวิเคราะห์ดิน

8.1.2.2 หน่วยงานควรสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องให้กับแปลงเรียนรู้การจัดการ โรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนภายในกลุ่ม

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญของโรครากเน่าและโคนเน่า เพื่อให้เกษตรกร จะได้เตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรพบการระบาดของโรค รากเน่าและโคนเน่าทุเรียนในระดับที่มากที่สุด

8.2.2 ควรทดลองการทำสารชีวภัณฑ์แบบผงในการลดปริมาณของเชื้อรา *Trichoderma* spp. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุน

8.2.3 การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการโรครากเน่าและโคนเน่าทุเรียนของ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า เกษตรกรโดย ส่วนใหญ่ยังไม่เคยได้รับการอบรม ดังนั้นครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2567). ทำเนียบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา <https://report-ppsf.doae.go.th/cpmc/data/index>.
- ชฎารัตน์ พรหมศิลา. (2562). ความต้องการการส่งเสริมการผลิตทุเรียนของเกษตรกรในจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ อุยานันท์. (2564). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มณีรัตน์ คุณาพิทักษ์ธรรม. (2561). การศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาและการเกิดโรคของเชื้อรา *Phytophthora palmivora* สาเหตุโรครากเน่าและโคนเน่าของทุเรียนในประเทศไทย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา : https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/3914/3/2564_058.pdf.
- สราวุธ ชลหาญ. (2563). การส่งเสริมการผลิตทุเรียนพื้นเมืองคุณภาพในจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช. (2562). แมลง-ไรศัตรูทุเรียน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา : <https://www.doa.go.th/plprotect/wp-content/uploads/2021/10.pdf>
- สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช. (2562). โรคทุเรียน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา : http://books.doa.go.th/ebook_detail?cid=32154&ctype=1&txt=